

IÑIGO LEGORBURU ARREGI (Errenteria, 1976)

| Leire Goñi Iradi.

“Eguneroko bizimoduan badaude titularren itzalpean geratzen diren istorio txiki asko”.

Errenteriatik Hernanira etorri, eta Urumea ibaiaren xuxurla apala bezala iritsi da denon belarrietara Iñigo Legorbururen izena. Bertsolaritza mundua gertutik jarraitu izan du beti, baina erosoago sentitzen da paper artean, aurrez aurrekoan baino. Bertso-paperak idazteak eraman du, hain zuzen, egunkarietako orriak betetzera.

Zer ematen dizu zuri, idazteak?

Hasteko da, gaur egun daukadan afizio gutxi horietako bat. Bestetik, mundua interpretatzeko era bat. Hor gertatzen diren istorio txiki horiek paperean eta zure ikuspuntutik azaltzeko aukera polita da idaztea.

“Istorio txiki horiek paperean eta zure ikuspuntutik azaltzeko aukera polita da idaztea”.

Zer dauka Iñigo Legorburuk orain, esku artean?

Ari naiz egiten bertso sorta bat, eta gaia ez da oso originala. Ari naiz Siriako immigrazioaren bueltan, Lesbos eta Lampedusa, eta...

Asko idazten duzu?

Alper xamarra naiz, aktibatzea kostatzen zait. Behar dut presioa, eta presioa izaten dira, normalean, epeak. Izaten ditut buruan ideiak, baina gero, behar dut entregatzeko epe bat, bestela ez naiz aktibatzen.

Nola antolatzen zara? Nondik ateratzen duzu denbora?

Oso sprinterra naiz. Ordubete idatzi eta kitto. Normalean denbora hilak aprobetxatzen ditut. Ez naiz orri baten aurrean eseri eta hiru-lau ordu idazten pasatzen dituenena. Ordubete, eta aspertu egiten naiz.

Nolatan hasi zinen idazten? Ofizioak badauka loturarik afizioarekin?

la bi mundu aparte dira. Ni, berez, galdaragilea naiz. Idaztea da mundutik apartatzeko era bat. Nola hasi nintzen? Nahiko jolas kutsuarekin. Aurreneko lanak izan ziren bertsoak, eta izan nuen ikaragarritzko zortea. Aurreneko sorta idatzi, eta izan nuen aurreneko premia. Eta ez dakit horrek autoestimua igotzen dizun edo... laguntzen dizu. Hortik aurrera hasi nintzen bertso gehiago egiten, eta gero, atrebentzia gehiagorekin, prosan, eta, pixka bat, poesian. Baina hor ez nabil horren seguru.

Bertsotarako ohitura gehiago daukazu, orduan?

Bai, baina paperean. Xenpelar Bertso Eskolan aritzen ginen helduak gure artean, baina jendaurrean sekula ez. Hor konturatzen ginen batzuek ez genuela balio jendaurrean abesteko!

Bat-batekoak urduri jartzen zaitu?

Bai. Paperean, teoriarik behintzat, nahi duzun denbora guztia daukazu, eta bat-batekoan eduki behar duzu ideia berehala, errima eduki behar du... Ni behintzat ez nintzen erritmo horretara egokitu.

Aurrenekoan aurkeztu, eta saria. Zein izan zen?

Lazkao Txiki izan zen, 2002 inguruan, eta oso xeblea izan zen! Aurreneko saria hutsa geratu zen, bigarren niri eman zidaten, eta hirugarrena ere hutsa geratu zen.

Hainbeste sari irabazita, badaukazu baten bat kuttunagoa?

Gerora eduki duen eraginagatik, 2010ean irabazitako Errenteriako *I. Mariasun Landa*, biografien lehiaketa; herriko edo herriarekin zerikusia duen emakume baten figura azaleratzea zen helburua. Joxepa Anttoni Aranberri Petriarena, Xenpelarren ilobari buruz idatzi nuen. Nik bere izena aurreneko aldiz entzun nuen barra baten ertzean. Hasi nintzen begira, eta oso gutxi zegoen. Egon nintzen Mintzolan, Maialen Lujanbio-rekin... Egin nuen lau orrialdeko artikulua xume bat. Horrek irabazi zuen lehiaketa, eta, gero, Udaletik eman zioten bultzada. Biografia askoz ere osoago bat egin zuten, eta hirugarren fasean, Bertsolari Elkarteak sartu da tartean, eta ikastetxeetan sartu dute: 6.000 haurrei iritsi zaie. Ia-ia anekdota edo kasualitate hutsa izan zen, eta, azkenean, begira ze bola egin den. Politika da, eta, gainera, itzalpeko jende horri ematea, betidanik gustatu izan zait. Badago jendea itzalpean dagoena, eta merezi duena bere momentua eta bere fokua.

Modus operandis zehatzik badaukazu, ala presio hori behar duzu beti?

Nere burua definitzeko, esango nuke nahiko kaotikoa naizela. Askotan inpresioa edukitzen dut: "*Badaukat dena baina ez daukat ezer*". Ideiak edukitzen ditut, baina gero, horri forma ematen gehiago kostatzen da. Eta askotan ideia bat eduki, eta behar izaten dut: "*Hau zertarako?*" *Bergarako Maitasun Gutunen* lehiaketan parte hartzeko, bertso sorta baterako, poesia bat egiteko... Eta hortik abiatzen naiz. Ez naiz batere antolatua, batere metodikoa.

Ikerketa lana eskatu dizutenak egin dituzu gehiago?

Xenpelarren ilobarenaz gain, ez. Hori ondo egon zen, azkenean, hor polita izan zena bidea izan baitzen. Gauzak deskubritzea eta harriduraz hartzea. Baina bestela, sormena da nire alderdi fuertena, edo.

Sormena aipatuta, zerk inspiratzen zaitu?

Eguneroko bizimoduak, nik uste dut. Aktualitatea gustatzen zait: prentsa irakurri, informatua egon. Uste dut eguneroko bizimoduan badaudela titularren itzalpean geratzen diren istorio txiki asko. Uste dut hortik ateratzen ditudala ideiak. Inpresioa daukat lehen begiratzen nuen lekuetan orain ikusi egiten dudala.

"Inpresioa daukat lehen begiratzen nuen lekuetan orain ikusi egiten dudala".

Sentitu duzu gertukoren bati, semeari, idazteko grina kutsatzeko gogorik?

Nik pertsonalki eduki nuen bolada bat idazteari ia mespretxua eta guzti izan niona. Gerora bueltatu zait idazteko grina. Nik uste dut badirela boladak, eta hori izan behar dela norberak aurkitu behar duen zer edo zer. Askotan, gainera, guraso eta seme-alaben artean, nahikoa da esatea, *"Hau egin ezazu"*, ez egiteko.

Badirudi letrek garrantzia galdu dutela ikasketetan...

Nik ikastolan izan dudana esperientziagatik, uste dut erakusten dela zuzen idazten. Eta zuzen idaztea, niretzako, ez da bertute bat; idazkera ofizial bat ikastea da. Ni saiatzen naizena da, zuzen idazten baino, egoki idazten. Hau da, zer komunikatu nahi dudana, horren arabera idazten. Uste dut belaunaldi berrietan, igual, hori galdu dela. Azken finean, jendeak sekula baino gehiago idazten du baina twitter formatuan eta... Nahiko pobre ikusten dut asuntza.

"Zuzen idaztea, niretzako, ez da bertute bat; idazkera ofizial bat ikastea da".

Ezagutzen dituzu, hala ere, idazteko grina duten gazteak?

Askotan egiten dut topo, bertso paperetan, heldu eta gazteekin. Hor belaunaldi berriak badatoz. Beste formatuetan, poesian eta horrela, ikusten dut jende gaztea, baina uste dut gehiago kostatzen dela, bai prosan eta bai poesian. Izan daiteke, bertsoa gaur egungo gizartera gehiago egokitzen dela. Bertsoak pilulak dira; oso aktualak, oso bisualak. Bertsolaritzan gauza asko ikusi egiten dira, eta prosa eta poesia, badirudi belaunaldi zaharragoen edo beste gizarte baten arrastoak direla. Ez luke hala izan behar, baina ematen du.

"Bertsoak pilulak dira; oso aktualak, oso bisualak. Bertsolaritzan gauza asko ikusi egiten dira, eta prosa eta poesia, badirudi belaunaldi zaharragoen edo beste gizarte baten arrastoak direla".

Zaharragoen estiloa dela eta... Horregatik ari zara orain horietan saiatzen?

Urte dezente daramazkit bertsoekin. Batzuetan, gauza berdina esateko modu desberdina probatzeko gogoia ere izaten dut. Poesiak ematen dit hori. Prosan gutxiago ibiltzen naiz. Saiatu beharko nuke gehixea, baina! Poesia, oraintxe bertan, bertsolaritzatik nahiko gertu ikusten dut, eta horrek estimulatzen nau.

Badakazu idazle edo bertsolariren bat erreferentzia moduan? Asko irakurtzen duenetakoa zara?

Ez naiz, horretan ere, oso diziplinatua. Zalea bai, baina oso zalea ez. Eta erreferentziak, bai. Maialen Lujanbio baten erreferentzia, gaur egun, ezinbestekoa da. Maialen begiekin kantatzen duen bertsolaria da. Bere bertsoak oso bisualak dira. Bertsolaritzara ekarri dituen bere formak eta bere sortzeko erak... Uste dut ez daukagula nahikoa perspektiba epaitzeko Maialen Lujanbioren figurak ekarri duen aurrerabidea. Urteak pasa direlako, Amuriza edo Andoni Egaña batekin perspektiba badagoen bezala, Maialeni, uste dut oraindik ez zaiola eman daukan garrantzia. Eta prosan, gazte baina ez hain gazte diren idazleei begiratzen diet: Harkaitz Cano, Karmele Jaio, Jasone Osoro... Hezkuntzarekin ere aritu gara lehen, eta Bernardo Atxagaren segun zer liburu txar irakurri beharra, edo Garaa... Hori kastigua da! Estimulatzeko, behintzat, ez da. Eta ni bezala, uste dut jende asko dagoela traumatizatua! Ez dakit beharrezkoa den hori irakurtzea, baina segun eta zein adinetan... Guri, gainera, esaten ziguten: *"Hau irakurri behar da, eta kitto"*. Ez ziguten esaten motiboa. Argumentua zen: *"Hau azterketara dioa"*.

“Uste dut ez daukagula nahikoa perspektiba epaitzeko Maialen Lujanbioren figurak ekarri duen aurrerabidea”.

Izatez oreretarra zara, eta han ezagunak dira Ereintza Sariak. Gehiago sustatzen da literatura? Badago diferentziarik Erreteriatik Hernanira?

Agian proportzio kontua da, baina bertakoak dira Lander Garro, Eider Rodriguez.. Ez da sekula egon literatura fabrika bat edo belaunaldi bat, baina puntualki gauzak atera dira. Uste dut dela herri bat, herri baten barruan beste herri bat dagoena. Erreterian, Beraun Erreteria da, baina, aldi berean, ez da. Bizitzeko era oso zentrikoa da. Hor badaude periferia batzuk erreteriar batek sekula ezagutu ez dituenak: Beraun, Galtzaraborda... Horretan, Hernanirekin nahiko diferente ikusten dut.

Bertsolari epaile lanetan ere bazabiltza. Nola hasten da bat, horretan? Bat-batekoa ez omen da zure terrenoa...

Interesa eduki, mundu horretan zale moduan sartu, epaile eta gai-jartzaileak behar zirela jakin... 2000 urte inguruan antolatu zuten ikastaro bat, epaile lanetan aritzeko; hara hurbildu eta engantxatu egin nintzen.

Horrek laguntzen dizu inspiratzen? Freskotasuna lortzen?

Bai. Bertsolaritza gaur egun oso gauza bizia da, eta gauza asko ari dira gertatzen. Istorio dezente sortzen dira bertso saioetan. Batzuetan onak, besteetan topikoak eta besteetan txarrak. Baina uste dut oso arte aktiboa dela, bere aje eta bertute guztiekin.

Kantatzera, ordea, ez zara animatzen...

Ez. Horrek estutasuna sortzen dit. Ni orrira moldatu naiz, eta gustura!

Orri zuriak beldurra ematen dion horietakoa zara?

Batzuetan oztopo da, eta besteetan, aukera. Bertigoa eman diezazuke, baina aukera ere bada, zerbait ateratzekoa.

Aukera izanda ere, lortuko duzun emaitzak kezkatzen zaitu?

Emaitzen munduan bizi gara, baina, batzuetan, bideari ere garrantzia eman behar zaio. Nik uste dut zer edo zer egiten duzunean bi aukera daudela: sortu ahala, idatzi eta bidali, edo erreparasatu, tajutu, findu... Eta nik uste dut bigarren klase horretakoa naizela. Gustatzen zait erreparasatu eta fintzea. Badago hor emaitzak lortzeko gogo bat. Baina zerbait sano bezala.

Emaitza onak eman dizkizula, ezin ukatu! Hori ote, trukua?

Zorte kontua bada, asko. Hau kultura da, eta kultura ez da zerbait objektiboa. Ez da 100 metro edo maratoia bezala. Hor irabazten duenak, objektiboki irabazten du. Baina kultura ez da objektiboa. Ez dakit. Egokitze ahalmena daukat, sena. Horrelako zerbait izan daiteke. Sari bat ateratzeak ez du esan nahi onena izan zarenik. Norbaiti gustatu zaiola bai, argi dago. Baina onena izan zarela, batzuetan bai, baina ez du zertan.

Hainbeste irabazteak ordea, objektibotik ere izango du.

Hasteko, egin egin behar da. Aurrena egin, eta gero, zorte kontua edo...

Denboraldi batean utzia izan zenuela esan duzu. Zerk ekarri zintuen bueltan?

Hasi nintzela nire pentsamenduak orrian jartzen, inongo aspiraziorik gabe, eta behin eginda zeudela, lehiaketara bidali, saria lortu eta gorpila berriro martxan jarri zen. Gero, pixka bat espresuki hasten zara egiten.

Etorkizunari begiratuta, erronka bereziren bat jarria diozu zure buruari?

Erronka... Diziplinatuagoa izan nahi nuke. Hortik aurrera, poesia gehixeago egin nahi nuke. Prosa ere egin nahi nuke. Baina uste dut hori lan handiagoa dela, eta gehiago naizela bertsolaritzako piluletakoa.

Buruan badaukazu libururik argitaratzea? Bilduma bat agian?

Bai. Bertso sortak buruan dauzkat. Baina ez dakit zer egin nahi nukeen. Dakidana da, ez nukeela nahi bertso sortak bata bestearen atzetik pilatu eta kitto. Zerbait berezia egin nahiko nuke. Baina horretarako ere, beharko nuke denbora.

Hasten ari den norbaiti zein gomendio egingo zenioke?

Idatzi. Askotan, hasi zerbait idazten, eta izan behar duzu gaitasuna zure buruarekin oso zorrotza ez izatekoa. Zure buruari barkatzekoa. Nik ere, batzuetan, atzera begiratu eta ikusten dudanean zer egin nuen pentsatzen dut: "Kaka hau idatzi nuen?" Baina idatzi nuen! Uste dut zure buruari barkatu behar diozula. Eta idatzi.